

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

**Vabariigi Valitsuse ja Eesti Linnade ja Valdade Liidu
riigieelarvestrateegia 2023-2026 ja 2023 riigieelarve
läbirääkimised.**

Ülevaade läbirääkimistest

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

- Muutunud põhimõtted – muuta riigieelarve läbirääkimised analüütilisemaks ja fiskaalsemaks.
- Korraldasime oktoobris RES 2023 ideekorje, seekord kaasasime ka maakondlikud omavalitsusliidud!
- Ettepanekute hinnanguline maksumus on kokku 971 mln eurot.
- Hiljemalt 15. detsembriks esitame Rahandusministeeriumile valdkondade ettepanekud.
- Täiendav ideekorje kevad 2022. a.
- EL 2021+ struktuurivahendid –

Rahanduse- ja maksu poliitikavaldkond

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

- Kohalikele omavalitsustele ülekantava tulumaksumäära tõstmine.
- Riigimaanteede ja kohalike teede hoiu rahastamise viimine vastavusse tegelike vajadustega.
- Tulubaasi suurendamine täiendavatest maksuallikatest – (osa juriidilise isiku poolt dividendidelt makstavast tulumaksust, mitteresidendist füüsiliste isikute makstud tulumaksust, pensionidelt makstud tulumaksust, osa käibemaksust).
- Tallinna Haigla täiendav finantseerimine tasutud käibemaksu arvelt. (investeeringutelt tehtava käibemaksu tagastamine)
- Käibemaksuseaduse (KMS) § 12 lõike 2 alusel kehtestatud määruse nr 41 ja selle volitusnormi kehtetuks tunnistamine.
- Kohalike maksude süsteemi täiendamine.
- Taastada huvihariduse ja -tegevuse toetus vähemalt 2021. a tasemele.
- Võimaldada Eesti Linnade ja Valdade Liidu liikmetel osaleda põhikoolivõrgu korrastamise toetusmeetmes toetuse taotlejana.
- Riigi poolse ühistranspordi doteerimise arvestuse alused peavad olema kõigile regioonidele ühesugused sõltumata, kas kehtestati tasuta ühistranspordile üleminek või mitte.
- COVID-19 eriolukorrast tulenevalt tulubaasi stabiliseerimise toetus.
- Tasandusfondi valemi jätkuv täiustamine.

Rahanduse- ja maksu poliitikavaldkond

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

- **Tõsta toetusfondis kohalike ülesannete täitmiseks antavad sihtotstarbelised toetused hiljemalt aastaks 2022 KOV tulubaasi. Jaotada vastavad vahendid tulumaksu ja tasandusfondi kaudu. Kavandada toetuste üleandmise tingimused ja vastav ajakava 2022-2025 riigi eelarvestrateegias lähtudes Vabariigi Valitsuse ja Eesti Linnade ja Valdade Liidu 2021. aasta riigieelarve läbirääkimistel väljendatud seisukohtadest.**

Vabariigi Valitsus otsustas 21. septembri 2017 kabinetinõupidamisel tõsta toetusfondis kohalike ülesannete täitmiseks antavad sihtotstarbelised toetused hiljemalt aastaks 2021 KOV tulubaasi jaotades vastavad vahendid tulumaksu ja tasandusfondi kaudu. 2021-2024 riigi eelarvestrateegias ning 2021. aasta riigieelarve eelnõus vastavasisulisi muudatusi ei ole kavandatud.

Nimetatud muudatustega suureneb omavalitsuste finantsautonoomia ja parem harta põhimõtete järgimine. Samaaegselt on oluline tegeleda riiklike ja kohalike ülesannete täpsema piiritlemisega ja tagada kohalike omavalitsüksuste poolt täidetavate riiklike ülesannete täitmiseks piisavad rahalised vahendid.

Valitsuskomisjoni seisukoht (september 2021. a): Rahandusministeerium toetab. Sihtotstarbeliste toetuste tulubaasi üleandmine sõltub ministeeriumite valmisolekust.

Osapoolte otsus: Jätkatakse läbirääkimisi.

Haridus- ja noorsootöö valdkond

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

- **Haridustoetuse kasv ja rahastamismudeli** (algkool, põhikool, gümnaasium- õppekava põhine) **põhimõtete muutmine.**
- **Õpetajate töötasu kasv** on jätkuvalt prioriteet.
- **Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetuse kasv** proportsionaalselt õpetajate tööjõukulude kasvuga.
- **Tugevajavate laste ja õpilaste toetamine ning tugipersonaliga seonduv.**
- **Koolitervishoiuteenuse üle vaatamine, vastutuse ulatus.**
- **Koolivõrgu investeringute toetamine EL finantsperioodil 2022-2027.**
- **Piisava arvu gümnaasiumi õppekohtade tagamine, sh keskhariduse vastutus.**
- **Keeleõppe rahastamine.**
- **Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine.**
- **Kolmandatest riikides saabuvate laste ja õpilaste õpetamine.**
- **Vaadata üle täiendava huvihariduse ja huvitegevuse riikliku toetuse jagamise põhimõtted ja suurendada toetust.**

Töö-, sotsiaal- ja tervise valdkond

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

- **Leida vahendid toimetulekupiiri suurendamiseks**, et tagada inimväärne äraelamine. Praegu makstav toimetulekutoetus ei kata minimaalseid vajadusi.
- **Tagada KOVidele kulude kompenseerimine**, mis on tekkinud erihoolekandeteenuse järjekorras ootavatele inimestele teenuste korraldamisega.
- **Suurendada asendushoolduse korraldamise kulude rahastamist**, et tagada kaasaegsel tasemel teenus.
- **Rahastada üldhooldusteenust osaliselt riigieelarvest**, lisaks inimeste ja KOVi panustamisele.
- **Leida vahendid omavalitsustele eestkoste korraldamisega seotud kulude hüvitamiseks.**
- **Näha ette takistusteta liikumise ja ligipääsetavuse tagamise projektide** (nii füüsiline kui ka infole ligipääs) rahastamine riigi eelarvelistest vahenditest või EL 2021+ vahenditest.
- **Tagada esmatasandi arstiabi (perearstiteenus) kättesaadavus üle Eesti**, mis eriti oluliseks on muutunud koroonajaajal.

- Tulenevalt Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist tuleb **suurendada kohalike teede hoiuks ja tänavavalgustuse teenuse osutamiseks eraldavate vahendite mahtu 2023.aastal vähemalt omavalitsusliitude läbirääkimiste delegatsiooni 2022.a taotluse tasemeni.**
- **Finantseerida riigieelarvest linnu/valdu läbivate riigimaanteed, sh TEN-T võrgustikku kuuluvate põhimaanteed teehoidu.**
- **Toetuse tagamine Tallinna ühtse piletisüsteemi piiriüleste liinide teenindamise kulude katteks.**
- **Suunata ühistranspordis saadav piletitulu maakondlikele ÜTKtele. ÜTK peab jääma võimalus saadud piletitulu kasutamiseks kohapeal.**

- Seoses suur- või **raskeveoste lagundava mõjuga teekattele ning sildade-viaduktide konstruktsioonile** muuta majandus- ja taristuministri 4.09.2015 määrust nr 114,
- kehtestada § 14 lg-s 2 sätestatud eriloa kiirendatud korras vormistamise menetlustasuks vähemalt 20 eurot ning suurendada veose kogukaalu ja teljekoormuse ületamise eest ette nähtud tasumäärasid praegu kehtivatega võrreldes vähemalt 2,5 korda, sest kõnealuste veoste lagundav mõju teekattele ning sildade-viaduktide konstruktsioonile on suurim
- Eraldada riigieelarveliste vahendite, CO2 kvootide müügist saadavate vahendite või EL 2021+ vahendite arvelt finantseeritavad **toetusmeetmed liikuvuse parandamiseks**, sh elektrisõidukite laadimistaristu rajamiseks, ühistranspordi veeremi soetamiseks, ühistranspordi jm aktiivsete liikumisviiside taristu rajamiseks
- Näha ette **toetusmeetmed** teede, tänavate, sildade, viaduktide, raudtee peatuste taristu jms. ehitamiseks ja renoveerimiseks; vee- ja kanalisatsioonisüsteemide EL nõuetega vastavusse viimiseks, seal hulgas sademevee eelvoolude rajamiseks ja ühisvoolsete kanalisatsioonisüsteemide lahkvoolseks viimiseks.

Ruumi ja elamumajanduse valdkond

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

- Eraldada kohalikele omavalitsustele vahendid eluasemeteenuse kättesaadavuse parandamiseks.
Sotsiaal ja munitsipaal elamute ehitamise toetamine.
- Toetada omavalitsuste **tulekustutuse veevõtukohtade väljaarendamise** rahastamist
- Eraldada **vahendid riigiomandis olevate maade, kinnistute, maaüksuste koristamiseks** hüljatud jäätmetest ja riigi omandis olevate **avalike veekogude ja nende kaldaalade hooldamiseks.**
- Võõrandada KOV-dele **riigi maareservist tasuta maad, mis on vajalikud piirkonna arenguks**, sh ettevõtluse ning tootmise ja liikluskeskkonna arendamiseks.
- Tunnistada kehtetuks MaaRS § 25 lõige 4 või vähendada KOV kohustust tasuda munitsipaalomandisse antud maa võõrandamisel riigieelarvesse 65% maa turuväärtusest.

IKT valdkond

- **Vahendid EL 2021+ SF** rahastusperioodil KOV IKT strateegias kinnitatud **infosüsteemide arendustele** ja liidu IKT kompetentsikeskuse arendamiseks.
- Riigieelarvest **finantseerida IKT kompetentsikeskust** veel 2023. aastal senises mahus.
- Leppida kokku lahendus, kuidas teostatakse koostöös riigiga KOV IKT strateegias mainitud KOV IKT taristu **infoturbe nõuetele vastavuse saavutamise projektid**.
- Ühtse kaevetööde, tänavate ajutiste sulgemiste ja teiste teemaa-alal toimuvate tehoiutööde **menetlemise normdokumendi väljatöötamine**.
- **InfraBIM normdokumendi väljatöötamine** (projekteerimine, ehitamine, haldamine).

- **Eraldada vahendeid** omavalitsustele nende omanduses olevate kuid **üleriigiliste funktsioonidega kultuuriobjektide arendamiseks.**
- Jätkata **Kultuuriranitsa programmiga**, mille kaudu saab iga õpilane käia igal õppeaastal kontserdil, teatrietendusel, kunstinäitusel, kinoseansil ja muuseumitunnis.
- Kahekordistada **vahendeid rahvaraamatukogude** teavikute soetamiseks ja raamatukogusüsteemi arendamiseks, samuti toetuse eraldamist teavikute transpordiks. Luua arengumeede rahvaraamatukogude tehnilise võimekuse suurendamiseks.
- Riigipoolne järjepidev **tegevustoetus omavalitsustele laulu- ja tantsupeotraditsiooni säilimise** ja jätkusuutlikkuse osas.
- Suurendada kahekordselt **vahendeid muinsuskaitseobjektide toetuseks.**
- Kultuurispetsialistide koolitusprogramm.

- Toetada **investeeringute** tegemist üleriigilise tähtsusega **spordirajatiste renoveerimisel** ja ehitamisel põhimõttel, et investeeringu maht jaguneks pooleks riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse vahel.
- **Liikumisaktiivsuse edendamiseks luua toetusfond**, mille eesmärgiks on kooli ja lasteaedade keskkonna kujundamine liikuma kutsuvaks.
- **Toetada jätkuvalt regionaalseid tervisespordikeskusi**, mille kaudu paraneb tervisesporditeenuse kättesaadavus ja kvaliteet.
- Suurendada vahendeid ujumise algõpetuse läbiviimiseks ja korraldamiseks.
- Viia **5. kutsetasemega** treenerite palk Eesti keskmisele tasemele.
- Suunata vahendeid treeneri- ja juhendajakoolituse programmide välja töötamise eesmärgiga tõsta laste ja noortega töötavate juhendajate teadlikkust erivajadustega lastega töötamisel ning ka laste abivajaduse märkamisel laiemalt.

Lõimumise valdkond

- Toetusmeede erinevate programmide läbiviimiseks **eesti keele õppe toetamisel kohalikes omavalitsustes.**
- **Rahvusvahelise kaitse saanud pagulaste** toimetuleku edendamiseks on vaja tõsta tugisiku rolli ja tähtsust ning suurendada teenuse mahtu, selle eesmärgi täitmisele aitaks kaasa ka pagulase tugisiku ja omavalitsuste koostöö tihendamine.
- Edendada **vähemusrahvuste kultuuriseltside** loomist ja tegutsemist läbi projektikonkursside kaasates neid lõimumisprotsessi ja aidata neil säilitada oma kultuuriruumi. Leida võimalused kultuuriseltside tegevuseks kasutatavate üüripindade kulude katmiseks.
- Toetada toetusmeetmete kaudu tegevusi, mille eesmärk on aidata kaasa erineva kultuurilise taustaga inimeste igapäevaste kontaktide tekkele, suhtlusele ja kaasamisele.
- Koolitused.

Keskkonnavaldkond

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT
ASSOCIATION OF ESTONIAN CITIES AND MUNICIPALITIES

- Mitmetes valdkondades oleks vaja kõigepealt läbi viia **eeluuringud** alles peale seda saab hinnata tegevuste tegelikku rahalist maksumust.
- Paneme lootusi EL **struktuurivahenditele ning CO2 kvootide** müügist saadavale vahenditele ja teeme ka konkreetseid ettepanekuid selle sihtotstarbeliseks kasutamiseks: näha ette toetusmeetmed teede, tänavate, sildade, viaduktide, raudtee peatuste taristu jms. ehitamiseks ja renoveerimiseks.
- Rahaliselt kulukamad tegevused on seotud konkreetsete kapitalimahutustega ja objektide hooldamisega.
- Keskkonnavaldkonnas soovime riigilt eelkõige (**regulatsioonide muutmist**):
  - Jäätmeseaduse ja Loomatauditõrje seaduse muutmist, riikliku lemmikloomaregistri loomist; rohkem sõnaõigust jäätmemajanduse korraldamisel;
  - Kaevude registri korda tegemist;
  - Kaevandamise paremat reguleerimist ning kaevandamise keskkonnatasudest paremini osa saamist;
  - **Maaparandussüsteemide ja vooluveekogude hooldamist;**
  - **Elektromobiilsuse ja lahkvoolse kanalisatsiooni taristusse panustamist.**